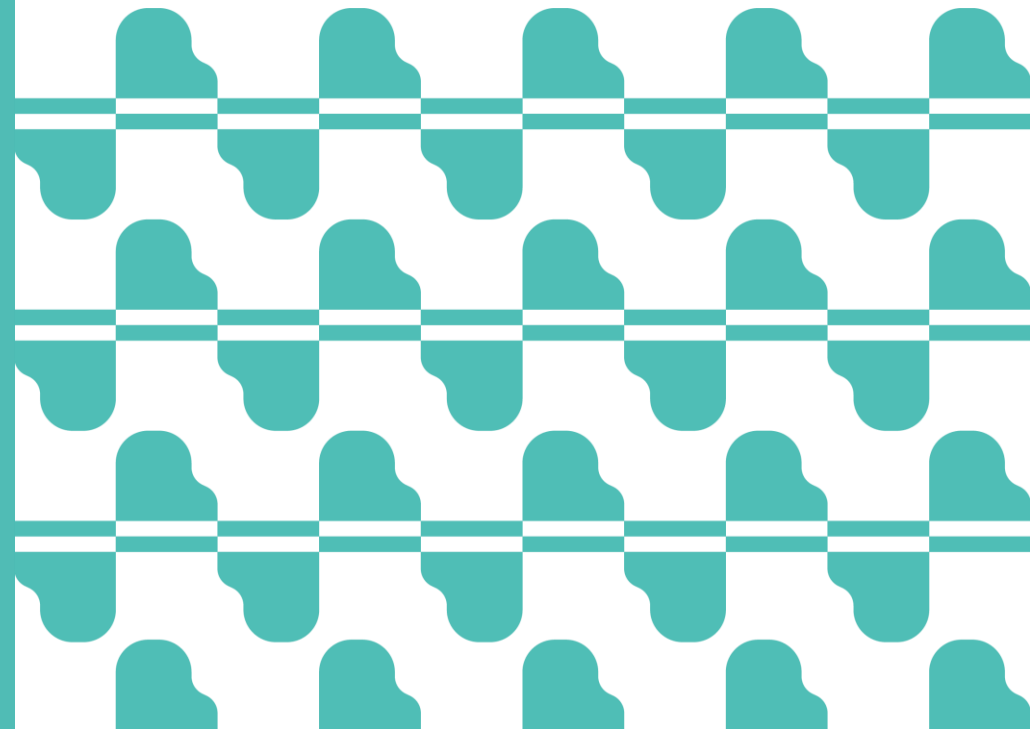

Perusopetuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

28.8.2025 Opetus ja kasvatus lautakunta

Jenna Pekola, johtava asiantuntija

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus suunnitelman perusteet

- Perusopetuksen tavoitteena on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet oppia ja kehittyä turvallisessa, kannustavassa ja osallistavassa ympäristössä. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on keskeinen osa kouluyhteisön toimintaa ja perusopetuksen arvoja.
- Tasa-arvolaki (609/1986) kieltää sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella tapahtuvan syrjinnän oppilaitoksissa. Lain mukaan (5 a §) kaikilla Suomen kouluilla ja oppilaitoksilla tulee olla oma oppilaitoskohtainen tasa-arvosuunnitelma
- Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Yhdenvertaisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjän ja sen ylläpitämän oppilaitoksen tulee laatia suunnitelma yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Nykytilanteen kartoitus

TAUSTATIEDOT:

- Kaikille perusopetuksen huoltajille lähetettiin Wilmassa avoin kysely. Kyselyyn vastasi **88** huoltajaa. Vastaajat jakautuivat kaikkien Järvenpään perusopetuksen yksiköiden kesken.
- Henkilöstölle lähetettiin avoin kysely Wilmassa. Kyselyyn vastasi **11** henkilöstön jäsentä. Henkilöstön kyselyssä ei eritelty missä työtehtävässä se työskentelevät koulussa tai missä yksikössä työskentelevät.
- Oppilaiden osallistaminen toteutettiin kouluilla työpajoissa. Työpajoihin osallistui oppilaita kolmesta eri koulusta, vuosiluokilta 1, 2, 4 ja 8 yhteensä **70** oppilasta.

Huoltajien kysely

- Lapseni koulu tukee oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa mielestäni hyvin? (1 täysin eri mieltä, 5 täysin samaa mieltä)

KA: 3,49

- Koulun säännöt ja käytännöt huomioivat hyvin eri oppilaiden tarpeet ja taustat (esim. kulttuuriset, kielelliset, sukupuoleen liittyvät)? (1 täysin eri mieltä, 5 täysin samaa mieltä)

KA: 3,42

- Tiedän millainen toimintamalli koululla on syrjinnän ja kiusaamisen ehkäisemiseksi ja käsittelemiseksi?

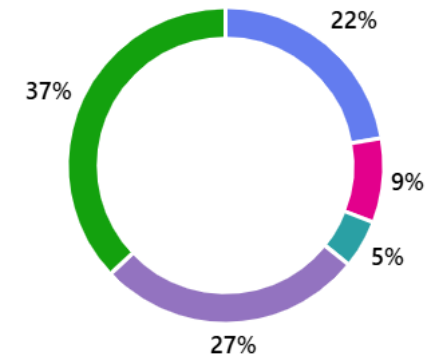
Kyllä: 46% Ei: 54%

- Koulun viestintä (esim. Wilma-viestit, tiedotteet) huomioi hyvin erilaiset huoltajien tarpeet, kuten kieli- ja kulttuuritaustat?

KA: 3,42

- Lapseni on kohdannut koulussa..?

Henkistä väkivaltaa	18
Fyysistä väkivaltaa	7
Syrjintää	4
Epätasa-arvoista kohtelua	22
Lapseni ei ole kohdannut mitään näistä	30

- Mitä muuta haluaisit kertoa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilanteesta? Mitä toivoisit koululta yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi?

- 37 avointa vastausta**

Huoltajien kysely

- **Kiusaamiseen puuttuminen ja ennaltaehkäisy:**

- Suurimmassa osassa vastauksissa korostui kiusaamisen puuttuminen sekä toimintamallien avoin tiedottaminen.
- Kiusaamiseen puuttumiseen liittyvissä avoimissa vastauksissa korostui jokaisen subjektiivinen kokemus. Vastauksissa annettiin palautetta hyvistä toimintatavoista sekä kehitettävistä toimintatavoista.
- Vuorovaikutustaitojen opettaminen koettiin tärkeäksi tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiselle

- **Koulutus**

- Vastauksissa toivottiin henkilökunnalle lisää tietoisuutta, aikaa ja mahdollisuuksia puuttua, ennaltaehkäistä tasa-arvo ja yhdenvertaisuuskysymyksiin. Lisäksi toivottiin enemmän oppilaiden osallisuutta mahdollistavia toimintoja, jossa voidaan vertaisten avulla tukea monimuotoisuutta.

- **Tuentarpeet**

- Avoimissa vastauksissa tuli palautetta ja pohdintaa tukeeko kouluympäristö tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti tuentarpeisia lapsia. Onko käytössä tarpeeksi resursseja, että esimerkiksi retket voidaan toteuttaa kaikkien oppilaiden osalta.

Henkilökunnan kysely

Väittämät:

- Koulun ilmapiiri on avoin, hyväksyvä ja tukee kaikkien yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa erinomaisesti. **(2 vastausta)**
 - Koulun ilmapiiri on pääsääntöisesti avoin ja tasa-arvoinen, mutta parantamisen varaa on joissakin asioissa. **(3 vastausta)**
 - Koulun ilmapiirissä on sekä vahvuuksia että selkeitä kehittämiskohteita yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon suhteen. **(4 vastausta)**
 - Koulun ilmapiiri ei mielestäni tue riittävästi yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. **(2 vastausta)**
 - Koulun ilmapiirissä on vakavia puutteita yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisessä. **(0 vastausta)**
 - Minulla ei ole riittävästi tietoa arvioidakseni koulun ilmapiiriä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkökulmasta. **(0 vastausta)**
- Ovatko kaikki oppilaat mielestäsi tasa-arvoisessa asemassa koulussa?
 - **Kyllä 27% Ei 73%**Avoimet vastaukset mikäli vastasi kohtaan ei:
 - Oppilaiden välinen rasismi, homo- ja transfobia ja seksismi (4)
 - Tuen saaminen oikea-aikaisesti
 - Kielentukeminen S2 oppilaille (2)
 - Opetuksen ja ohjauksen käytännöt tukevat kaikkien oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa hyvin? (1 täysin eri mieltä, 5 Täysin samaa mieltä)
 - **KA: 3,72**
 - Koet, että sinulla on riittävät valmiudet huomioida oppilaiden erilaiset tarpeet opetuksessa ja ohjauksessa (esim. kielelliset, kulttuuriset, sukupuoliin liittyvät tarpeet)?
 - **KA: 3,82**

Henkilöstön kysely

- Kuinka usein olet havainnut syrjintää tai kiusaamista koulun arjessa?

● Päivittäin	1
● Viikottain	4
● Kuukausittain	3
● Muutamia kertoa lukukaudessa	2
● En ollenkaan tai kerran lukuvuodessa	1

- Onko koululla selkeät toimintamallit syrjinnän ja kiusaamisen ehkäisemiseksi ja käsittelemiseksi?

KYLLÄ: 82%

EI 18%

- Koulun johdon toimet tukevat yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa hyvin?

KA: 3,91%

- Koulun johdon toimet tukevat yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa hyvin?

Avoimet kehittämis ehdotukset:

- Toimintamallien kehittäminen, kaupunkitasoiset ohjeet
- Ennaltaehkäisevät toimenpiteet kuten empatiakasvatus
- Tukiresurssin lisääminen
- Koulutusten lisääminen tasa-arvo ja yhdenvertaisuusteemasta, ja hyvinvointiopettamisesta

Oppilaiden työpaja

- Oppilaiden työpaja toteutettiin kolmella eri koululla johon osallistui oppilaita vuosiluokilta 1, 2, 4 ja 8. Työpajan toteuttivat viestinnän osallisuusasiantuntija Pilvi Kallio-Meriläinen ja opetuksen ja kasvatuksen palvelualueen johtava asiantuntija Jenna Pekola
- Työpajassa oppilaat kuvasi eri väittämien avulla nykytilanteen arviointia koulun tasa-arvo ja yhdenvertaisuusteemoista sekä työskenteli erilaisten epätasa-arvoisten tilanteiden parissa ja teki niihin ratkaisuita, joita toivoo ratkaistavan koulussa.
- Oppilailta kysyttiin kiusaamisesta, koulun juhlista, oppitunneista, opettajien toiminnasta, ryhmätöistä, välitunneista ja retkistä liittyen tilanteisiin, jossa voi esiintyä yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa heikentäviä asioita.
- Oppilaat kokivat tärkeiksi teemoiksi kiusaamisen puuttumisen ja erilaisuuden hyväksymisen. Suurin osa oppilaista oli nähnyt koulussa kiusaamista, mutta suurin osa oppilaista myös koki, että kiusaamiseen on puututtu. Kiusaamista oli koettu esimerkiksi, haukkumisena tai ulkopuolelle jättämisenä.
- Oppilaiden työpajoissa koettiin, että epätasa-arvoa voi koulussa esiintyä esimerkiksi retkissä, opettajan tai oppilaiden kohtelussa, syrjimisen vuoksi.
- Oppilaiden työpajoista toimenpiteiksi toivottiin eniten erilaisuuden hyväksymistä, toisen oppilaan kunnioittamista sekä rangaistuksia, jos toimii vastoin sääntöjä. Oppilaiden työpajassa oppilaat kokivat tärkeäksi aikuisen tuen säännöissä ja kaveritaitojen opettelussa erityisesti alakoululaisten keskuudessa.

Suunnitelman laadinta ja kehittämistoimenpiteet

- Alkukartoituksen jälkeen suunnitelma on laadittu opetuksen hallinnon ja perusopetuksen johtotiimin vastuurehtoreiden kanssa.
- Alkukartoituksen perusteella on valittu kolme toimenpidettä seuraavaksi kolmeksi lukuvuodeksi.

Toimenpiteet:

- 1. Henkilöstölle järjestetään koulutusta** tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen ja moninaisuuteen liittyen. Toteutetaan koulutustarpeen selvitys, jonka perusteella toteutetaan koulutuksia ja pedagogisia kahviloita.
- 2. Kiusaamisen vastaisen toimintamallin kehittäminen.** Päivitetään kiusaamisen vastainen toimintamalli. Otetaan toimintamallissa huomioon ennaltaehkäisy ja puuttumisen keinot. Koulut suunnittelevat hyvinvointityötä lukuvuosisuunnitelmaan. Toimintamallista tiedottaminen huomioidaan koko kaupungin ja yksiköiden tasolla.
- 3. Juhlat ja teemapäivät:** Otetaan suunnittelussa laajemmin huomioon tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden huomioiminen koulujen juhlissa ja teemapäivissä. Huomioidaan viestintä ja oppilaiden osallisuus. Tuetaan vertaisuutta ja tuodaan esille kouluyhteisön moninaisuutta.

Toimenpiteiden seuranta, vastuu ja aikataulu

Toimenpide	Tavoite	Vastuutaho	Aikataulu	Seuranta ja arviointi
1. Henkilöstön koulutus	Henkilöstön osaamisen vahvistaminen moninaisuudesta ja yhdenvertaisuudesta	Rehtori, koulun johto, opetuksen hallinto	Koulutustarve selvitetään 2025–2026. Koulutukset toteutetaan vuosina 2026–2029	Koulutuspalautteet, keskustelut, arviointikeskustelut
2. Kiusaamisen vastaisen toimintamallin päivittäminen	Toimiva ja ajantasainen malli kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen. Ajantasainen viestintä.	Kaupunki-tasoinen työryhmä, rehtori, koko henkilö-kunta	2025 päivitystyö aloitetaan	Henkilökunnan sitoutuminen, palautteet, oppilaskysely
3. Juhlat ja teemapäivät	Yhdenvertaisuuden ja moninaisuuden huomiointi koulun juhla- ja teemapäivissä	Juhlien ja tapahtumien suunnittelijat, opettajat, koulun opiskeluhuoltoryhmä	Suunnitellaan koulun vuosikelloon/lukuvuosisuunnitelmaan lukuvuosittain	Tarkistuslista suunnittelussa, osallistujien palauteet
Suunnitelman arviointi ja päivitys	Suunnitelman ajantasaisuus ja toimivuus	Opetuksen hallinto, rehtorit	Vuosittainen arviointi keväällä lukuvuoden arvioinnin yhteydessä, päivitys 2029 mennessä	Henkilökunnan, huoltajien ja oppilaiden kyselyt, palautteet, kokousmuistiot